

УДК 658.821(045)

Дяченко Михайло

магістр

Чорна Людмила

д.е.н., професор

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

м. Вінниця

ОСОБЛИВОСТІ ВАЖЕЛІВ ТА МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація

У статті розглянуто наукові підходи щодо розкриття сутності конкурентоспроможності підприємств. Наведена типова організаційна конфігурація та принципи формування важелів та механізмів управління конкурентоспроможністю підприємства.

Ключові слова: механізм управління, конкурентоспроможність, ризики, організаційна конфігурація, ефективність, контролінг.

Практика останніх років переконує, що, попри висхідні тренди розвитку підприємств та значні економічні здобутки, важелі та механізми управління їх конкурентоспроможністю не відповідають викликам та запитам сьогодення, умовам європейської інтеграції, пошвавленню інвестиційно-інноваційної активності економічних систем, глобалізації економічних процесів та загостренню впливу кризових явищ. На часі, необхідність обґрунтування якісно нового теоретичного базису та здійснення кардинальних змін щодо підвищення конкурентоспроможності підприємств й термінового впровадження заходів щодо гармонізації важелів та механізмів управління їх конкурентоспроможністю, що й визначило актуальність теми дипломної магістерської роботи.

Наукова парадигма управління конкурентоспроможністю підприємств розвивається під впливом наукових досліджень таких визнаних вчених: І. Ансофа, В. Андрійчука, О. Бородіної, О. Гудзь, Ю. Губені, М. Дем'яненка, В. Діброви, В. Зіновчука, Г. Калетніка, Б. Карлофа, С. Кваші, Ж.-Ж. Ламбена, П. Макаренка, О. В. Мороза, О. Непочатенко, Н. Правдюк, А. Поддєрьогіна, М. Портера, Д. Рікардо, П. Саблука, В. Савчука, А. Сміта; П. Стецюка, В. Ткаченко, Й. Шумпетера О. Шпикуляка та ін.

Незважаючи на різноманітність розглянутих наукових підходів вітчизняних й зарубіжних дослідників до розкриття сутності конкурентоспроможності, переважно всі вони єдині в поглядах, що конкурентоспроможність це не лише економічна категорія, яка окреслює підприємство результатами його діяльності, а множина важелів та механізмів, якими потрібно і можна управляти для підвищення ефективності функціонування підприємства, отримання бажаних обсягів прибутку і завоювання більшої частки ринку для збуту товарів шляхом формування ефективно функціонуючих важелів та механізмів управління його конкурентоспроможністю. Ці важелі та механізми спрямовані на підвищення

конкурентоспроможності підприємства та превенцію щодо зниження бажаного її рівня.

Типова організаційна конфігурація важелів та механізмів управління конкурентоспроможністю підприємства наведена на рис. 1.

Рис. 1. Типова організаційна конфігурація важелів та механізмів управління конкурентоспроможністю підприємства

Організаційна конфігурація важелів та механізмів управління конкурентоспроможністю характеризується через організаційний дизайн, формування вертикальних та горизонтальних зв'язків окремими підрозділами й адміністрацією, системи планування, контролінг, мотивації й діагностики їх діяльності, визначення економічної відповідальності кожного підрозділу за результати їх функціонування.

Прийняття управлінських рішень та здійснення відповідних заходів не може відбуватися спонтанно, як поведінкова реакція на несприятливі деформації чи коливання внутрішнього і зовнішнього середовища [2]. Саме це й

зумовлює потребу формування важелів та механізмів управління конкурентоспроможністю, які дають змогу підвищувати конкурентоспроможність, використовуючи певну систему управлінських інструментів, методів та технологій. Важелі та механізми управління конкурентоспроможністю вимагають послідовності, гнучкості і безперервності, систематичності управління специфічними для підприємств економічними показниками і взаємозв'язками між ними [2, 4].

Важелі та механізми управління конкурентоспроможністю мають формуватися на платформі рекурентності, тобто характеризуватись адаптивністю та властивістю до постійної трансформації використовуючи певну систему управлінських інструментів, методів та технологій на всіх етапах функціонування підприємства на підґрунті адекватних інформаційних потоків [1, 3].

Проектування наукового підходу щодо врахування галузевих особливостей при формуванні важелів та механізмів управління конкурентоспроможністю підприємства диктує необхідність вип'ятити наявність специфічних технологічних, технічних, економічних, фінансових, соціальних, екологічних, управлінських аспектів, серед яких ключовими є: залежність від коливань природно-кліматичних умов; державне регулювання цін та державна підтримка виробництва продукції; особливості конкурентного поля ринку; значна диференціація суб'єктів господарювання.

Рис. 2. Принципи формування важелів та механізмів управління конкурентоспроможністю підприємства

Сумарний і конкретний зміст галузевих особливостей важелів та механізмів

управління конкурентоспроможністю підприємств проявляється при реалізації ними своїх специфічних функцій - забезпечення громадян, продовольством високої якості і широкого асортименту [5]. За своєю сутністю цим функціям притаманний сегментний, стратегічний, ринковий, екологічний, ресурсотворюючий, соціальний, інноваційний характер. Крім того, теоретичною платформою обґрунтування управлінських рішень щодо формування важелів та механізмів управління конкурентоспроможністю підприємств мають бути певні наукові принципи (рис. 2).

Узагальнення теоретичних засад теорії конкуренції, дало змогу сформувати висновок, що ключовими ознаками важелів та механізмів управління конкурентоспроможністю підприємства є їх адаптаційні можливості корегування ризиків внутрішніх аспектів та зовнішнього простору та витоків їх походження.

Список використаних джерел

1. Борщук, Є.М. Ринкові механізми економіки стійкого розвитку [Текст] / Є.М.Борщук // Регіональна економіка. — 2007. — №1. — С. 62—65.
2. Гудзь, О. С. Формування та механізм реалізації стратегії управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства [Текст] / О.С.Гудзь, О.С.Степасюк // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес» / Редкол. : Д.О. Мельничук (відп. ред.) та ін. — К. : ВЦ НУБіП України, 2011. — Вип. 168. — ч.1 — С. 194—203.
3. Дзюба, О. М. Передумови, фактори та метода формування конкурентоспроможного середовища [Текст] / О. М. Дзюба // Збірник наукових праць Вінницького державного аграрного університету. — 2008. — Вип.35. — С. 107—117.
4. Піддубна, Л. І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління [Текст] : монографія / Л.І. Піддубна. — Х. : ВД «ІНЖЕК», 2007. - 368 с.
5. Ткачук, Г. Ю. Обґрунтування впливу факторів продуктивності сільськогосподарського виробництва на конкурентоспроможність малих підприємств агробізнесу Житомирщини [Текст] / Г. Ю. Ткачук // Наукові праці НУХТ. — 2009. — С. 131—134.

